בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

# דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַה״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיט״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

**גִּלָּיוֹן ר״ס I פָּרָשַׁת מַטּוֹת מַסְעֵי – חֶזֶק תשפ״ו**

## בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה

נוֹתֵן הַתּוֹרָה!

* * *

מו״ר שְׁלִיט״א אָמַר, שֶׁרָאוּי לָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד מְאֹד בְּבָרְכוֹ אֶת ׳בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה׳ בְּכָל בֹּקֶר, כִּי מַעֲלָתָן גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ עַד שֶׁיֵּשׁ אוֹחֲזִים שֶׁבִּרְכוֹת הַתּוֹרָה הֵן מִדְּאוֹרַיְתָא, וְעַל־כֵּן יְכַוֵּן בָּהּ מְאֹד מְאֹד, וּבִפְרָט בַּמִּלִּין **״וְהַעֲרֶב נָא ה׳ אֱלֹקֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ״** – ׳וְהַעֲרֶב׳ לְשׁוֹן עֲרֵבוּת וּמְתִיקוּת, שֶׁיִּזְכֶּה לְהַרְגִּישׁ אֶת הַנְּעִימוּת שֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן עא).

גַּם יִתְעוֹרֵר אָז שֶׁאֲפִלּוּ אִם לְעֵת־עַתָּה דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הֵם בִּבְחִינַת ׳עֲרָבָה׳ – לְלֹא טַעַם וְרֵיחַ [שֶׁזֶּהוּ לְשׁוֹן **״וְהַעֲרֶב״** נָא], אַף־עַל־פִּי־כֵן אֵינָנוּ מִתְרַשֵּׁל מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה, שֶׁעַל זֶה מְבָרְכִים: ׳אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסֹק **״בְּדִבְרֵי״** תּוֹרָה׳ – לְשׁוֹן דִּבּוּר, וּמַמְשִׁיכִים לוֹמַר: וְהַעֲרֶב נָא וְכוּ׳ דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ **״בְּפִינוּ״**, דְּהַיְנוּ בָּאֲמִירָה בַּפֶּה לְבַד, אַף לְלֹא כָּל הֲבָנָה, וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק רַבֵּנוּ זַ״ל (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אוֹת לְמוּד, סִימָן לח): ׳**יִלְמַד אָדָם אֲפִלּוּ בְּלֹא הֲבָנָה**׳ (עַיֵּן שִׂיחוֹת־הָרַ״ן, סִימָן עו).

גַּם יִזְכֹּר שֶׁבְּתוֹךְ הַמִּלִּים ״וְהַעֲרֶב נָא״ מֻנָּח סוֹד חִבּוּר תּוֹרָה וּתְפִלָּה (עַיֵּן לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן, חֵלֶק ב׳, סִימָן כה), כִּי ׳וְהַעֲרֵב׳ מִלְּשׁוֹן **עֲרֵבוּב, נָא׳** הִיא לְשׁוֹן תְּפִלָּה (בְּרָכוֹת ט.), וְזֶהוּ ״**וְהַעֲרֶב נָא**״ – תְּעָרְבֵב אֶת הַתְּפִלָּה יַחַד עִם ״**דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ**״ – שֶׁיִּתְקַשְּׁרוּ בְּתוֹךְ פִּינוּ הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה יַחְדָּיו!

וּמַמְשִׁיכִים לְבַקֵּשׁ: ״**וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ**[א] **וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ**״; וְכַמָּה רָאוּי לָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר אָז בְּכַוָּנָה גְּדוֹלָה לְהִתְפַּלֵּל עַל יְלָדָיו וּנְכָדָיו וְכָל צֶאֱצָאָיו שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה! וּמַזְכִּירִים אָז

---

א וּבְסוֹד הַמִּלִּים ״יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ״, אָמַר פַּעַם מו״ר שְׁלִיט״א, שֶׁהִנֵּה הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה כֻּלָּהּ שְׁמוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְכִדְאִיתָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (וַיִּקְרָא עג.): ׳דְּאוֹרַיְיתָא כֻּלָּא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל אֶת דְּאוֹרַיְיתָא, מִתְקַשְּׁרָא בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא׳; וּכְשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה הוּא צָרִיךְ לִזְכֹּר מֵיהוּ ׳נוֹתֵן הַתּוֹרָה׳ (וּכְדִלְהַלָּן בְּהֶמְשֵׁךְ הַשִּׂיחָה), וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְקֶדֶשׁ הַתּוֹרָה שֶׁהִיא אֶחָד עִם קְדֻשָּׁתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ ״כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ״ – ׳יוֹדְעֵי׳ לְשׁוֹן חִבּוּר [כְּמוֹ (בְּרֵאשִׁית ד, א) ״וְהָאָדָם יָדַע״], דְּהַיְנוּ שֶׁאָדָם מְחַבֵּר אֶת לִמּוּד הַתּוֹרָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁר זֶה נִקְרָא ״תּוֹרָה לִשְׁמָהּ״ – לִשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַגָּנוּז בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה, וְכָל הַלִּמּוּד הוּא כְּדֵי לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְהִדָּבֵק בּוֹ; וְהָבֵן לְמַעֲשֶׂה.

וְעוֹד מֵרָמָז כָּאן בִּלְשׁוֹן הַבְּרָכָה שֶׁמַּזְכִּירִים אַרְבַּע פְּעָמִים אֶת הַיְלָדִים בִּכְנוּי שֶׁל ׳צֶאֱצָאִים׳, מַה שֶּׁלֹּא מָצִינוּ בְּדֶרֶךְ־כְּלָל בִּבְרָכוֹת אֲחֵרוֹת, כִּי מֵרָמָז בָּזֶה הַיִּחוּד וְהַחִבּוּר שֶׁל שְׁנֵי שֵׁמוֹת **הוי״ה אדנ״י** שֶׁעוֹלִים בְּגִימַטְרִיָּא צ״א, שֶׁזֶּהוּ הַיִּחוּד הַגָּדוֹל שֶׁל עוֹלָם־הַזֶּה בָּעוֹלָם־הַבָּא, וְאוֹמְרִים אֶת זֶה אַרְבַּע פְּעָמִים – ׳צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל׳ – לְרַמֵּז עַל יִחוּד עֶלְיוֹן זֶה בְּכָל הַדּ׳ עוֹלָמוֹת: אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה, וּמְסַיְּמִים: ׳כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ׳ שֶׁזֶּהוּ לְשׁוֹן חִבּוּר כַּנַּ״ל, ׳וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ׳, הַיְנוּ לְשֵׁם יִחוּד שְׁמוֹת קְדוֹשִׁים אֵלּוּ בְּיַחַד, וְהָבֵן.

הֵן אֶת הַיְלָדִים וְהֵן אֶת הַנְּכָדִים כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אוֹמְרִים (בָּבָא־מְצִיעָא פה.): **׳כָּל שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם וּבְנוֹ תַּלְמִיד חָכָם וּבֶן בְּנוֹ תַּלְמִיד חָכָם - שׁוּב אֵין תּוֹרָה פּוֹסֶקֶת מִזַּרְעוֹ לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר** (יְשַׁעְיָה נט, א): **וַאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי וְגוֹ׳ לֹא יָמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זַרְעֲךָ וּמִפִּי זֶרַע זַרְעֲךָ אָמַר ה׳ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, מַאי ״אָמַר ה׳״? אָמַר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: אֲנִי עָרֵב לְךָ בְּדָבָר זֶה, מַאי ״מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם״? אָמַר ר׳ יִרְמְיָה: מִכָּאן וָאֵילָךְ תּוֹרָה מְחַזֶּרֶת עַל אַכְסַנְיָא שֶׁלָּהּ׳**; כִּי כְּשֶׁאָדָם זוֹכֶה בְּעַצְמוֹ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלִלְמֹד תּוֹרָה, וְכֵן הוּא מְחַנֵּךְ אֶת יְלָדָיו לְתוֹרָה, וְלֹא פוֹסֵחַ גַּם עַל נְכָדָיו, אָזַי מִתְקַיֵּם בּוֹ (קֹהֶלֶת ד, יב): **״וְהַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ לֹא בִמְהֵרָה יִנָּתֵק״**, וְזוֹכֶה לַעֲשׂוֹת קֶשֶׁר אַמִּיץ וְחָזָק אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

**וּמַמְשִׁיכִים אֶל בִּרְכַּת ״אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ״, וְאָז צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר מְאֹד שֶׁזָּכָה לְהִבָּרֵא מִזֶּרַע יִשְׂרָאֵל, וּמַה נָּעִים גּוֹרָלוֹ וּמַה יָּפָה מְאֹד יְרֻשָּׁתוֹ, וְאַל יֹאמַר בְּרָכָה זוֹ בַּחֲטָף, וְיִדָּמֶה בְּעַצְמוֹ שֶׁעַכְשָׁו קוֹרְאִים לוֹ לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה וּלְבָרֵךְ בְּרָכָה זוֹ**[ב] - שֶׁבְּוַדַּאי מְבָרְכָהּ בְּקוֹל וּבְהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹל וְכוּ׳ - **כֵּן יְבָרֵךְ בְּרָכָה זוֹ בְּכָל בֹּקֶר, בְּהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה וּבְכַוָּנָה רְצוּיָה!** [וּמַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁהִדְפִּיסוּ בְּאֵילּוּ סִדּוּרִים נָסַח ׳לְשֵׁם יִחוּד׳ קָצָר קֹדֶם בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה (סִדּוּר ׳עֹז וְהָדָר׳), וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְאוֹמְרוֹ כַּהֲכָנָה דְּרַבָּה לִקְרִאת הַמִּצְוָה!].

וְאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁכְּדַאי מְאֹד לְעַיֵּן בְּדִבְרֵי הַבַּ״ח (עַל הַטּוּר, סִימָן מז) בְּעִנְיַן בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, אֵיךְ שֶׁמַּסְבִּיר מַהוּתָן שֶׁל בִּרְכוֹת קְדוּשׁוֹת אֵלּוּ בְּמֻתָּק לְשׁוֹנוֹ בְּבֵאוּר דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נְדָרִים פא.) עַל הַפָּסוּק (יִרְמְיָה ט, א): ״מִי הָאִישׁ הֶחָכָם וְיָבֵן אֶת זֹאת וַאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי ה׳ אֵלָיו וְיַגִּדָהּ עַל מָה אָבְדָה הָאָרֶץ״ - דָּבָר זֶה נִשְׁאַל לַחֲכָמִים וְכוּ׳ עַד שֶׁפֵּרְשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם יב) ״וַיֹּאמֶר ה׳ עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֵיהֶם וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי וְלֹא הָלְכוּ בָהּ״ - אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: שֶׁאֵין מְבָרְכִין בַּתּוֹרָה תְּחִלָּה; וְשׁוֹאֵל הַבַּ״ח דִּלְכְאוֹרָה אֵיכָא לְתָמֹהַּ טוּבָא, לָמָּה יָצָא כָּזֹאת לְהַעֲנִישָׁם עַל שֶׁלֹּא בֵּרְכוּ בַּתּוֹרָה, וּמְבָאֵר שָׁם דְּכַוָּנָתוֹ יִתְבָּרַךְ שֶׁנִּהְיֶה עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁתִּתְעַצֵּם נִשְׁמָתֵנוּ בְּעַצְמִיּוּת וְרוּחָנִיּוּת וּקְדֻשָּׁה מִכָּל מוֹצָא הַתּוֹרָה, וְלָכֵן נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹרַת אֱמֶת לְיִשְׂרָאֵל בְּמַתָּנָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח מֵאִתָּנוּ, כְּדֵי שֶׁתִּתְדַּבֵּק נִשְׁמָתֵנוּ וְגוּפֵנוּ וְרַמַ״ח אֵיבָרִים וּשְׁסָ״ה גִּידִים מֵרַמַ״ח מִצְוֹת עֲשֵׂה וּשְׁסָ״ה לֹא־תַּעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה, וְאִם הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בַּכַּוָּנָה הַזֹּאת - הָיוּ נַעֲשִׂים מֶרְכָּבָה וְהֵיכָל לִשְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁהָיְתָה הַשְׁכִינָה מַמָּשׁ בְּקִרְבָּם כְּהֵיכַל הַוָּי״ה הָיוּ, וּבְקִרְבָּם מַמָּשׁ הָיְתָה הַשְׁכִינָה קוֹבַעַת דִּירָתָהּ, וְהָאָרֶץ כּוּלָּהּ הָיְתָה מְאִירָה מִכְּבוֹדָם, וּבָזֶה יִהְיֶה קִשּׁוּר פָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה עִם פָּמַלְיָא שֶׁל מַטָּה וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד וְכוּ׳; עַיֵּן שָׁם.

וְהַכְּלָל לְמַעֲשֶׂה, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לָגֶשֶׁת לִלְמוּד הַתּוֹרָה עַל־מְנָת לִהְיוֹת דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּי אִם לוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא כָּרָאוּי, דְּהַיְנוּ לְשֵׁם חָכְמָה אוֹ כְּדֵי לְהִתְגָּאוֹת וּלְקַנְטֵר, נַעֲשֵׂית הֵפֶךְ ׳סַם חַיִּים׳, חַס וְשָׁלוֹם, **כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה הִיא חָכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ ׳אֶחָד׳ עִם הַתּוֹרָה, וְכָל תַּכְלִית לִמּוּד הַתּוֹרָה הוּא לִהְיוֹת דָּבוּק בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא,** וְכַמְּסֻפָּר עַל הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר זַ״ל, שֶׁהָיָה לְמוּדוֹ בְּאֹפֶן הַזֶּה: **״בֵּיצָה שֶׁנּוֹלְדָה בְּיוֹם טוֹב, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים ׳הָרָצוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהִיא תֵּאָכֵל, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים ׳הָרָצוֹן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא תֵּאָכֵל׳... וְזוֹ נִקְרֵאת ״תּוֹרָה לִשְׁמָהּ״** - לִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הַגָּנוּז בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה.

וְעַל זֶה מְסַיְּמִים אֶת בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה: **״בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ נוֹתֵן הַתּוֹרָה״**; כִּי זֶהוּ כְּלָל יְסוֹדִי וְעִקָּרִי בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה, שֶׁאָדָם צָרִיךְ לִזְכֹּר מִיהוּ **״נוֹתֵן הַתּוֹרָה״**, וּלְקַשֵּׁר עַצְמוֹ לְ**״נוֹתֵן הַתּוֹרָה״**.

וְעַל־כֵּן אִי־אֶפְשָׁר לָגֶשֶׁת לִלְמוּד הַתּוֹרָה לְלֹא בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה, כִּי הֵן הַקְּדָמָה נְחוּצָה וִיסוֹדִית לְכָל הַתּוֹרָה שֶׁאָדָם לוֹמֵד, וְאָז שׁוֹפֵךְ נַפְשׁוֹ בִּתְחִנָּה גַּם עַל צַאֲצָאָיו שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וּמִתְעוֹרֵר לְכָל הַנַּ״ל בְּעֵת בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה; **אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לוֹמַר ׳בִּרְכוֹת הַתּוֹרָה׳ בְּכַוָּנָה וְהִתְעוֹרְרוּת כָּרָאוּי!**

---

[ב] [א.ה. כְּשֶׁאָמַר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א הַמִּלִּים הַלָּלוּ, נָקַט לְדֻגְמָא: קוֹרְאִים לְךָ לַתּוֹרָה ״יַעֲמֹד יַעֲקֹב בֶּן מֹשֶׁה״; וְיָדוּעַ שֶׁכָּל מִלָּה הַיּוֹצֵאת מִפִּי צַדִּיק - לֹא לְחִנָּם הִיא, וְיֵשׁ לִרְמֹז בָּזֶה, כִּי יַעֲקֹב מִדָּתוֹ תִּפְאֶרֶת, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְהוּא ״בֶּן מֹשֶׁה״ - כִּי הַצַּדִּיק שֶׁהוּא בְּחִינַת מֹשֶׁה, הוּא הוּא הַמְזַכֶּה לָנוּ לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה; וְדוּ״ק.